

AZ ÖNSZABÁLYOZOTT TANULÁS JELLEMZŐI 4. ÉS 8. ÉVFOLYAMOSOK KÖRÉBEN

D. Molnár Éva
SZTE Neveléstudományi Intézet

Kulcsszavak: önszabályozott tanulás; tanulási motívumok; tanulási stratégiák

Az önszabályozott tanulás feltétele a hatékony tanulási stratégiák ismerete és megfelelő alkalmazása, valamint a tanulás iránti motiváció magas szintje (Alvi és Gillies, 2015). Azok a tanulók, akik szabályozni tudják tanulásukat, értékes célokkal rendelkeznek (Linnebrink és Pintrich, 2001), bíznak saját képességeikben (Pajares, 2008), hatékony tanulási stratégiákat alkalmaznak, valamint az önreflexió gyakorlása miatt képesek az önfejlődésre is (Zimmerman, 2008). Az elméleti megállapítások mellett a kutatási eredmények azt jelzik, hogy a magyar tanulók alacsony szinten művelik a tanulás önszabályozását, aminek hátteréről még nem sokat tudunk (I. D. Molnár, 2013). Vizsgálatunkban az önszabályozott tanulás jellegzetességeit tártuk fel az általános iskola két fontos évfolyamán, az alsó és a felső tagozat záró évfolyamaiban. Célunk volt összehasonlításokat végezni a két évfolyam tanulási sajátosságainak, motívumainak hátteréről, valamint azok összefüggéseiről. A mintát a Szegedi Iskolai Longitudinális Program keretén belül 4. évfolyamos (N=4476) és 8. évfolyamos (N=5335) tanulók alkották. A minta településtípus és a nemek aránya szerint reprezentatív. Mérőeszközként az Önszabályozott tanulás kérdőívet vettük fel, amit a negyedikesek online, a nyolcadikosok papíron töltöttek ki. A kérdőív két alskálából áll: tanulási motívumok (46 item, Cronbach- α : 0,90), tanulási stratégiák (42 item, Cronbach- α : 0,89). Az elemzésekhez a háttéradatokat tartalmazó adatlapot is felhasználtuk. A tanulási motívumok terén kapott eredmények azt mutatják, hogy minden esetben szignifikáns a különbség a két évfolyam között. Az amotiváció (a tanulás iránti teljes motiválatlanság) kivételével (4. évfolyam: átlag=44%p, szórás=28%, 8. évfolyam: átlag=54%p, szórás=26%; $t=-16,01$, $p=0,00$) minden esetben a negyedikes tanulók rendelkeznek fejlettebb motívumokkal. A tanulási stratégiák terén nem minden esetben találtunk szignifikáns különbséget a két évfolyam között, de a tendencia, miszerint a negyedikesek magasabb értékekkel rendelkeznek, mint a nyolcadikosok, itt is tetten érhető. Továbbá a halogatás az egyetlen olyan stratégia, ahol a nyolcadikosok magasabb átlaggal rendelkeznek, mint a negyedikesek (4. évfolyam: átlag=31%p, szórás=18%, 8. évfolyam: átlag=34%p, szórás=21%; $t=-4,08$, $p=0,00$). Az összefüggés-elemzések azt mutatják, hogy a negyedikesek esetében szorosabb kapcsolat van a pozitívabb motívumok és a hatékony stratégiahasználat között, míg a nyolcadikosok esetében a negatív motívumok (pl. szorongás, negatív önhatékonyság) határozzák meg jobban a stratégiahasználatot. Az eredmények a magasabb évfolyamon lévő tanulók alacsonyabb motivációját és a tanulási stratégiák kevésbé hatékony használatát mutatják, alátámasztva az eddigi eredményeket. Ugyanakkor a nagymintás, reprezentatív mintán végzett elemzések lehetőséget biztosítanak arra, hogy a háttérben meghúzódó jellegzetességeket, tanulói mintázatot feltárjuk, ezáltal közelebb kerüljünk az önszabályozott tanulás működésének jobb megértéséhez.

D. Molnár Éva a tanulmány megírása alatt Bolyai János Kutatási Ösztöndíjban részesült.